

KRATKE VIJESTI

HRVATSKOJ NEDOSTAJE 24 500 GRAĐEVINSKIH RADNIKA ZA ENERGETSKU OBNOVU ZGRADA

Posljednjih mjeseci partneri na projektu CROskills RELOAD, koji provodi Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, aktivno su radili na istraživanju stanja i prepreka u građevinskom sektoru, posebno u području energetske učinkovitosti. Rezultat iscrpne analize jest dokument pod naslovom "Analiza postojećeg stanja u zgradarstvu u Republici Hrvatskoj i vještina građevinskih radnika u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije". Dokument prikazuje aktualne podatke vezane uz problematiku provedbe ciljeva energetske učinkovitosti te upućuje na alarmantne potrebe za građevinskim radnicima za energetska obnova zgrada. Procjenjuje se da će za postizanje ciljeva energetske učinkovitosti u zgradarstvu na godišnjoj razini biti potrebno oko 24 500 radnika strukovnih zanimanja i 5800 inženjera građevinarstva, arhitekata, inženjera strojarstva i inženjera elektrotehnike. U prilog tomu ne idu upisne kvote za većinu trogodišnjih zanimanja koje se slabo ili nikako ne popunjavaju, a razlog su nedovoljan interes i kriva percepcija takvih zanimanja kod mladih.

S druge strane, svaki peti radnik je stranac, a obrazovanje radnika o energetske učinkovitim tehnologijama ističe se kao jedan od glavnih izazova. Također, između 40 i 60 posto obrtnika smatra da o energetske učinkovitim tehnologijama ne zna dovoljno te žele znati više. Analizom se, uz definiranje broja radnika potrebnih za izvođenje ključnih radova, želi procijeniti i postojeće obrazovne mogućnosti i uvjete te predložiti optimalna rješenja u smislu unaprjeđenja postojećih programa i planova te implementacije novih. Rezultati će poslužiti kao temelj za izradu naci-

onalnih smjernica u sklopu projekta za donošenje strateških odluka relevantnih dionika u sektorima graditeljstva i obrazovanja kako bi se uspostavio sustav obrazovanja i osposobljavanja radne snage u područjima energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije za postizanje ciljeva u zgradarstvu do 2030. ▀

ODRŽAN WEBINAR "SVOJSTVA MATERIJALA I OPREME U SUSTAVIMA ZA CERTIFICIRANJE ODRŽIVOSTI"

U organizaciji Hrvatskog savjeta za zelenu gradnju 12. srpnja 2023. preko platforme Zoom održan je webinar "Svojstva materijala i opreme u sustavima za certificiranje održivosti". Cilj webinar bio je informirati dionike hrvatskoga građevinskog sektora o osnovnim načelima triju certifikata održivosti zgrada u Hrvatskoj: DGNB sustavu, BREEAM i LEED. Više od 200 sudionika imalo je priliku čuti o prihvatljivim načinima dokazivanja svojstva materijala i opreme koji se ugrađuju u zgrade, o proceduri kako materijale i opremu uključiti u referentne baze podataka te kako ishoditi potvrdu usklađenosti s pojedinim certifikatom održivosti. Nakon kratkog uvoda organizatora općenito je certifikate održivosti prezentirao Marko Markić u ime *GBC-a Croatia*. U sklopu svojega predavanja objasnio je zašto se izrađuju certifikati održivosti, predstavio je regulatorni okvir, klimatske ciljeve, resursnu učinkovitost te obradio temu zdravlja i dobrobiti za korisnike zgrada. Zatim je uslijedilo predavanje vezano uz DGNB sustav. Predavači, Sreeparna Mitra i Daniel Nehaus, informirali su sudionike o DGNB sustavu, proceduri certificiranja, kriterijima i ocjeni kvalitete, a posebnu pozornost posvetili su materijalima i opremi u DGNB certificiranju kao dokazu proizvođača da su materijali ili oprema koju stavljaju na tržište u skladu s DGNB kriterijima (DGNB Navigator).

Key Killman (GBCI) je sudionike webinaru uveo u LEED certifikat, objasnio im proceduru certificiranja, kriterije i ocjenu kvalitete, a također je istaknuo materijale i opremu u LEED certificiranju kao dokaz proizvođača da su materijali ili oprema koju stavlja na tržište u skladu s LEED kriterijima. Andrew Cooter-Stone (BRE Group) predstavio je BREEAM certifikat te proceduru certificiranja, kriterije i ocjenu kvalitete, a potom i materijale i opremu u BREEAM certificiranju kao dokaz proizvođača da su materijali ili oprema koju stavlja na tržište u skladu s BREEAM kriterijima.

Marko Markić zaključno je istaknuo da postoje brojne koristi od certifikacijskih sustava kako za investitore tako i za korisnike, a na kraju i za opću javnost te okoliš. Također, zbog regulative koja transparentnijim izvještavanjem želi spriječiti tzv. *green washing* investitori će sa sigurnošću krenuti u smjeru transparentnog i objektivnog potvrđivanja održivosti svojih nekretninskih portfelja. Certifikacijski sustavi su osim potvrde alat za ocjenu sigurnosti i razine kvalitete izgrađenog okoliša. Također, u sklopu webinar istaknuto je kako materijali i oprema utječu na gotovo sve pokazatelje u ocjenjivanju: emisije ugljikova dioksida u životnome ciklusu, praćenje i upravljanje zgradom i slično. Ključno je da proizvodi imaju deklaraciju održivosti proizvoda (EPD) te da je održivost važno uključiti već od rane faze planiranja projekata. ▀

ODRŽANA OSMA GODIŠNJA KONFERENCIJA VODE 2023.

Dana 20. srpnja 2023. u hotelu *Westin* u Zagrebu održana je osma godišnja konferencija Vode 2023., čije je težište bilo na aktualnim temama vodno-komunalnoga sektora. Održivo upravljanje vodnim resursima trajna je obveza svih sektorskih dionika proizišla iz nacionalnog i

KRATKE VIJESTI

EU-ova zakonodavstva, a Hrvatska sa zalihama vode od 27 000 kubika po stanovniku zauzima prvo mjesto među svim zemljama članicama. Međutim, glavna sektorska ograničenja odnose se na nedostatak kadra inženjerske razine, ali i na razinama poslovođa i tehničara.

Konferencija je okupila oko 80 sudionika iz vodno-komunalnoga sektora iz cijele Hrvatske i regije. Otvorila ju je Marijana Petir, predsjednica Odbora za poljoprivredu Hrvatskog sabora, ujedno izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora Gordana Jandrokovića, koja je u svojem nastupu istaknula potrebu za povećanjem poljoprivrednih površina pod navodnjavanjem kao i činjenicu kako ne treba zanemariti sve veći utjecaj klimatskih promjena i potrebu da se što više tehničke vode ponovno upotrijebi i reciklira.

Održane su i važne panel-rasprave o nizu aktualnih tema, a problematika se zajednički artikulirala kroz zaključke o potrebi ostvarivanja daljnjeg napretka u upravljanju vodnim bogatstvom te o potrebi pojašnjenja cijelog niza otvorenih pitanja u području aglomeracija, a o čemu će nadležnim tijelima u Zagrebu i Bruxellesu upućeni i pismeni zaključci.

Na konferenciji posebno su bile istaknute potreba razmjene iskustva u provedbi projekata aglomeracija te druge aktualne teme iz područja cijena vodnih usluga kao i informacije o zakonskim promjenama u resornim tijelima, koje je opsežno prikazala Vesna Trbojević, načelnica sektora u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja.

Veliko zanimanje sudionika postoji za temu okrupnjavanja isporučitelja te dinamike vodno-komunalnih investicija, a kao važan problem istaknut je utjecaj inflacije na dinamiku radova, odnosno na dinamiku povlačenja EU-ovih sredstava. Kadrovi u komunalnome sektoru postaju gorući izazov, a s time je povezana i tema povećanja plaća u javnome (komunalnome)

sektoru i migracije radne snage. Potrebno je razviti strategiju zadržavanja i privlačenja kvalitetnih kadrova u sektoru. ■

NOVE INVESTICIJE U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI – DOGRADNJA SUSTAVA NAVODNJAVANJA GAT

Župan Ivan Anušić i generalni direktor *Hrvatskih voda* Zoran Đuroković potpisali su 13. srpnja 2023. ugovore kojima Osječko-baranjska županija i *Hrvatske vode* omogućavaju provedbu dvaju važnih projekata. Prvi se ugovor odnosi na projekt proširenja i dogradnje sustava navodnjavanja Gat, čija je vrijednost 3,5 milijuna eura, a potpisali su ga s izvođačem radova, tvrtkom *Odvodnja d.d. Darda*, te sa zajednicom gospodarskih subjekata koju čine tvrtke *IDT d.o.o. Osijek* i *Zavod za urbanizam i izgradnju d.d. Osijek*, a koja je odabrana za stručni nadzor. Drugi ugovor odnosi se na izgradnju mosta na rijeci Vuka u Laslovu, čija je vrijednost približno 600.000 eura, a u projekt je izravno uključena Općina Ernestinovo pa je ugovor potpisala i općinska načelnica Marijana Junušić.

Sustav navodnjavanja Gat jedan je od 15 planiranih sustava za navodnjavanje na području Osječko-baranjske županije, od čega je izgrađeno pet. Generalni direktor *Hrvatskih voda* Zoran Đuroković zahvalio je Osječko-baranjskoj županiji na interesu za razvoj sustava navodnjavanja, osobito važnih zbog ekstremnih hidroloških prilika. Tom je prigodom rekao kako su *Hrvatske vode* na raspolaganju za pomoć pri raspodjeli resursa uz zatvorene sustave navodnjavanja i njihovo racionalno korištenje. Uz *Hrvatske vode* dio sredstava za izgradnju povlači se iz Ministarstva poljoprivrede, dio čine europska sredstva, a dio financira i Osječko-baranjska županija. Do sada su izgrađeni sustavi vrijedni 33 milijuna eura i na raspolaganju je više od 7000 ha površine, a koje

bi poljoprivrednici trebali uključiti u njihovo daljnje korištenje. Plan je zajedno s Osječko-baranjskom županijom povećati površine za navodnjavanje na oko 14 000 ha, čija bi vrijednost izgradnje bila oko 100 milijuna eura, jer mogućnost navodnjavanja znatno povećava dohotke poljoprivrednih proizvođača.

Istoga dana potpisan je i ugovor o izgradnji mosta preko rijeke Vuke u Laslovu. Ukupna vrijednost projekta je 595.931,24 eura, a 50 posto troška preuzele su *Hrvatske vode*, dok Općina Ernestinovo i Osječko-baranjska županija osiguravaju po 25 posto potrebnih sredstava. Mr. sc. Zoran Đuroković pojasnio je detalje izgradnje. Rekao je kako je na tome području postojao meandar rijeke Vuke i ljudi su neometano mogli dolaziti do svojih poljoprivrednih površina. Potom je izgrađen prokop, čime su spojena dva krajnja dijela meandra, ali je istodobno ljudima onemogućen dolazak do njihovih obradivih površina. Izgradnjom mosta bit će im omogućen lakši pristup. U međuvremenu izgrađen je sustav za navodnjavanje površine 78 ha na kojemu je prinos zaista velik, a prije nekoliko godina restauriran je meandar, nakon čega je omogućeno njegovo korištenje za sport i rekreaciju. ■

POČELI RADOVI NA SUSTAVU ODVODNJE OTPADNIH VODA IVANIĆ-GRADA VRIJEDNI 36,4 MILIJUNA EURA

U Ivanić-Gradu počeli su radovi na sustavu odvodnje otpadnih voda Ivanić-Grada u sklopu EU-ova projekta "Razvoj vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Ivanić-Grad" vrijednog 47,5 milijuna eura, od čega bespovratna sredstva iz Kohezijskog fonda EU-a iznose 25 milijuna eura. Otvorenju radova prisustvovali su Elizabeta Kos, ravnateljica Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora, Damir Tomljenović, zamjenik župana

KRATKE VIJESTI

Zagrebačke županije, Zoran Đuroković, generalni direktor *Hrvatskih voda*, sa zamjenikom Davorom Vukmirićem, Javor Bojan Leš, gradonačelnik Ivanić-Grada, i Tomislav Masten, direktor Vodoopskrbe i odvodnje Zagrebačke županije.

Projekt uključuje ulaganja u sustav odvodnje otpadnih voda na području Grada Ivanić-Grada i dijela Općine Kloštra Ivanića. U sklopu projekta planira se izgradnja razdjelnoga sustava javne odvodnje u naseljima Cagincu, Deanovcu, Derežniu, Donjem Šarampovu, Graberju Ivaničkom (dio naselja), Ivanić-Gradu (dijelovi bez izgrađenoga kanalizacijskog sustava), Jelševcu Breškom, Lepšiću, Opatincu, Posavskim Bregima, Prkosu Ivaničkom, Šumečanima, Tarnom, Kloštru Ivaniću i Sobočanima.

Radovi će uključivati rekonstrukciju, sanaciju i poboljšanje postojećega sustava odvodnje (izgradnja triju kišnih preljeva i četiriju retencijskih bazena, rekonstrukcija 2884 m kolektora i sanacija CIPP [*Cure In Place Pipe*] metodom 2475 m kolektora i 59 okana) te radove na izgradnji novoga sustava odvodnje (izgradnja 66 216 m gravitacijskih kolektora, 4803 m tlačnih kolektora, 19 crpnih stanica i 1769 priprema za kućne priključke). Uz navedene radove, rekonstrukciju i sanaciju, potreban stupanj pročišćavanja otpadnih voda bit će postignut izgradnjom UPOV-a III. stupnja pročišćavanja i odgovarajućega kapaciteta. ■

IZGRADNJA SUSTAVA ODVODNJE I PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA DIJELA NASELJA LJUBEŠĆICE

U Ljubešćici je 28. srpnja 2023. svečano uručen Ugovor o financiranju iz Mehanizma za oporavak i otpornost za projekt "Izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda dijela naselja Ljubešćice te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda UPOV Ljubešćica". Ugovor

su uručili Davor Filipović, ministar gospodarstva i održivog razvoja, i Zoran Đuroković, generalni direktor *Hrvatskih voda*, a svečanosti su nazočili Mario Šiljeg, državni tajnik Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Elizabeta Kos, ravnateljica Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora, Anđelko Stričak, župan Varaždinske županije, te gradonačelnici i načelnici gradova i općina. Vrijednost projekta je 4.210.791,96 eura. Osamdeset posto njegove vrijednosti, što iznosi 3.789.712,76 eura, financira se sredstvima iz Nacionalnog programa otpornosti i oporavka, a po 10 posto, što iznosi 421.079,20 eura, sredstvima *Hrvatskih voda* i Općine Ljubešćice.

Predviđeni kapacitet uređaja za pročišćavanje otpadnih voda je 1700 ES (ekvivalent stanovnika). Ukupna dužina sustava odvodnje dijela naselja Općine Ljubešćice – I. faza iznosi 10 483 m. U I. fazi bit će izgrađena 23 gravitacijska kanala dužine 8760 m, sedam tlačnih vodova dužine 1723 m te sedam precrpnih stanica kapaciteta pet – osam litara u sekundi. Rezultat će biti priključenje novih 1145 stanovnika (350 priključaka) na sustav odvodnje sanitarnih otpadnih voda, što čini 69,35 posto ukupnog broja stanovnika. ■

POTPISAN UGOVOR "PROJEKTIRANJE, IZGRADNJA I PUŠTANJE U RAD UPOV-A, POSTROJENJA ZA SUŠENJE MULJA I GLAVNIH TRANSPORTNIH CRPNIH STANICA"

U Novome Vinodolskom 20. srpnja 2023. svečano je potpisan posljednji u nizu sekundarnih ugovora u sklopu projekta "Sustav odvodnje otpadnih voda aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce". Ukupna vrijednost projekta iznosi približno 61 milijun eura, a sufinanciran je sredstvima Europske unije u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Uz Igora Uremo-

vića, člana Uprave *VIO-a Žrnovnica Crikvenica Vinodol d.o.o.*, koji je potpisao ugovor s tvrtkom *ING-GRADNJA d.o.o. za građenje i usluge*, koju zastupa direktor Ivica Filipović, potpisivanju ugovora prisustvovali su Zoran Đuroković, generalni direktor *Hrvatskih voda*, sa zamjenikom Valentinom Dujmovićem i Gordanom Gašparovićem, direktorom Vodnogospodarskog odjela za slivove sjevernog Jadrana, Miljenko Čupić, voditelj projekta, Tomislav Cvitković, gradonačelnik Novog Vinodolskog, Ivona Marošić Gašparović, zamjenica gradonačelnika Crikvenice, te Mario Šiljeg, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja.

Zoran Đuroković pohvalio je vrlo urednu i čistu provedbu nabave i samu gradnju te istaknuo da je uz zacrtani cilj, čisto more važno za kvalitetan život građana i za razvoj turizma, njegova najveća vrijednost čak 1700 novih priključaka, odnosno više od 5000 ljudi koji će dobiti mogućnost priključenja na javni sustav odvodnje.

Mario Šiljeg, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, podsjetio je na tri važne komponente tog projekta. Jedna je okolišna, jer je u fokusu zaštita mora, druga je dizanje standarda života građana kroz omogućavanje novih priključaka na odvodnju, a treća uključenost hrvatskoga gospodarstva, jer na tome projektu rade i hrvatske tvrtke. U Primorsko-goranskoj županiji izvode se još četiri velika aglomeracijska projekta, a više od 3,5 milijardi eura trenutanih ulaganja u Hrvatskoj odnosi se na vodno-komunalni sektor, od čega je 70 posto EU-ovih sredstava, što potvrđuje agilnost i sposobnost hrvatskih vodno-komunalnih tvrtki, zaključio je. ■

OTOK KAPRIJE DOBIO NOVU LUKU

Završna konferencija projekta "Izgradnja trajektnog pristana u luci Kaprije" održana je početkom srpnja 2023. u Kući um-

KRATKE VIJESTI

jetnosti Arsen u Šibeniku. Konferencija je ugostila ravnatelja Uprave sigurnosti plovidbe kap. Sinišu Orlića iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, šibensko-kninskog župana dr. sc. Marka Jelića, zamjenika gradonačelnika Grada Šibenika Danijela Miletu te partnere i suradnike na projektu iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Središnje agencije za financiranje i ugovaranje (SAFU) te Agencije za obalni linijski pomorski promet kao i članove Mjesnog odbora Kaprije.

Konferenciji je prethodio obilazak novoga trajektnog pristana 700 metara sjeverozapadno od središta Kaprija u organizaciji Lučke uprave Šibensko-kninske županije, koja je provela projekt vrijedan 3,2 milijuna eura. Gostima je pokazan pristan dug 55 metara i širok šest metara, prilagođen većim brodovima dubljega gaza koji su otporniji na loše vremenske uvjete. Za Kaprijane smanjena mogućnost otkazivanja veze sa Šibenikom znači bolju povezanost s kopnom i drugim otocima šibenskoga arhipelaga.

Budući da je operativna obala u središtu mjesta malih dimenzija, pristajanje trajekta na rivi izazivalo bi prometno zagušenje i komunalne probleme. Zato je poziciju novoga pristana odredila potreba za smanjenjem prometnih gužvi u području luke i središtu Kaprija. Manipulativni plato za pretovar robe površine 2300 kvadratnih metara izgrađen je uz pristan.

Projekt izgradnje pristana pokrenut je 25. lipnja 2020. potpisivanjem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava između Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Središnje agencije za financiranje i ugovaranje (SAFU) i Lučke uprave Šibensko-kninske županije. Dvije godine radovala kulminirale su tehničkim pregledom i pribavljanjem uporabne dozvole za trajektni pristan 2. svibnja 2023.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 3,2 milijuna eura, od čega je 2,7 milijuna eura

osigurano iz Kohezijskog fonda Europske unije, dok je ostatak financiralo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture iz Državnog proračuna.

Dr. sc. Marko Jelić, župan Šibensko-kninske županije, na konferenciji je najavio nastavak ulaganja u otočnu infrastrukturu i istaknuo da su projekti poput ovog na Kapriju preduvjeti za podizanje razine kvalitete života na otocima.

Izgradnja trajektnoga pristana u luci Kaprije jedan je od 25 projekata unaprjeđenja lučke infrastrukture sufinanciranih kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Njihova ukupna vrijednost iznosi 165 milijuna eura, a primili su potporu veću od 152 milijuna eura bespovratnih sredstava. ■

ENERGETSKA OBNOVA OSNOVNIH ŠKOLA U MEĐIMURJU

U punome zamahu je novi ciklus energetske obnove škola čiji je osnivač Međimurska županija. Radovi podrazumijevaju uvođenje sustava obnovljivih izvora energije u Osnovnoj školi Štrigova te u područnim školskim odjelima u Prekopi, Peklenici i Zebancu. U svakoj od navedenih školskih zgrada bit će postavljeni fotonaponski sustav i dizalica topline. Završetak radova očekuje se do kraja studenoga 2023., a ukupni troškovi procjenjuju se na 540.089,28 eura. Predviđeni iznos sufinanciranja iz Fonda za zaštitu okoliša Europske unije je 199.676,15 eura, dok će ostatak financirati Međimurska županija. Četiri školske zgrade bit će opremljene sustavima koji koriste obnovljive izvore energije te će se uz ugradnju dizalica topline zrak-voda s mogućnošću grijanja i hlađenja prostora rekonstruirati pripadajuće strojarke instalacije. Na krovovima zgrada bit će postavljene sunčane elektrane za proizvodnju električne energije za vlastite potrebe.

U Osnovnoj školi Štrigova postavljeni su fotonaponski moduli te su u tijeku radovi na spajanju električnih vodova, invertera te popratne električne opreme. Također se radi na prilagodbi kotlovnice za spajanje dizalica topline. U Područnoj školi Prekopa također su postavljeni fotonaponski moduli te se privode kraju radovi na elektroinstalacijama te u kotlovnici. Izvode se i strojarski radovi koji podrazumijevaju rastavljanje postojeće cijevne mreže i ogrjevnih tijela, nakon čega slijedi ugradnja i spajanje novih ventilokonvektora te postavljanje dizalice topline.

U zgradi područnoga školskog odjela u Peklenici dio fotonaponskih modula i pripadajuće krovne potkonstrukcije je postavljen, a u unutrašnjosti zgrade rastavljena je stara cijevna mreža s radiatorima te je u tijeku ugradnja i povezivanje parapetnih ventilokonvektora. Radovi su odmaknuli i u područnome odjelu u Zebancu, gdje su u tijeku postavljanje potkonstrukcije i modula na krov zgrade te strojarski radovi u unutrašnjosti, gdje se mijenjaju cijevne mreže te ogrjevna tijela zamjenjuju ventilokonvektorima. Rekonstruirana se i kotlovnica.

Radovi u svim školama izvode se predviđenom dinamikom. Dakle, do početka školske godine 2023./2024. bit će dovršeni svi grubi radovi, a mogući ostali strojarski radovi u kotlovnicama te na elektroinstalacijama vezani uz priključenje sunčanih elektrana na distribucijsku mrežu trebali bi biti dovršeni najkasnije u studenome 2023. ■

DODIJELJENA SREDSTVA ZA PRIPREMU ENERGETSKE OBNOVE I SOLARIZACIJU

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije dodijelilo je 6. srpnja 2023. 45 ugovora iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, čime su iskorištena sva sredstva poziva "Priprema projektno-tehničke dokumentacije za projekte

KRATKE VIJESTI

u području digitalne transformacije i zelene tranzicije". Riječ je o pozivu vrijedno- me 21,24 milijuna eura kojim se financira ukupno 156 projekata pripreme dokumentacije za provedbu javnih projekata u području zelene i digitalne tranzicije. Do- djelom tih sredstava završen je ciklus fi- nancijske podrške koji stvara preduvjete za administrativnu spremnost projekata diljem Hrvatske. Svi će ti projekti na lo- kalnoj i regionalnoj razini pokrenuti javne investicije u području zelene i digitalne tranzicije društva i gospodarstva. Ula- ganja u projektne dokumentacije možda nisu novčano najviša po iznosima, ali će generirati više od 500 milijuna eura no- vih investicija u zeleno i digitalno i time pomoći da se ostvari željena tranzicija. Ti projekti otkrivaju planove razvoja lokal- nih sredina i njihovih budućih investicija. ■

EUROPSKI PARLAMENT USVOJIO NOVA PRAVILA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Zastupnici u Europskome parlamentu odobrili su pravila koja su već dogovo- rena s Vijećem, a kojima se postavljaju novi ciljevi uštede energije za 2030. kao dio Europskoga zelenog plana. Zakonom će se utvrditi ciljevi uštede energije u po- trošnji primarne i krajnje energije u EU-u. Države članice morat će do 2030. za- jednički omogućiti smanjenje potrošnje energije od najmanje 11,7 posto na ra- zini EU-a (u usporedbi s predviđanjima referentnog scenarija iz 2020.). To će nadgledati snažan mehanizam praće- nja i provedbe kako bi se omogućilo da države članice ostvare svoje nacional- ne doprinose tome obvezujućem cilju EU-a. Do 2030. države članice moraju uštedjeti u prosjeku 1,5 posto na godi- nu. Godišnja ušteda energije započet će s 1,3 posto u razdoblju do kraja 2025. i postupno dosegnuti 1,9 posto u posljed- njemu razdoblju do kraja 2030. Ciljevi uštede trebali bi biti ostvareni lokalnim,

regionalnim i nacionalnim mjerama u različitim sektorima, npr. u javnoj upravi, zgradama, poduzećima ili podatkovnim centrima. Zastupnici su ustrajali u tome da programom posebno bude obuhvaćen javni sektor, koji bi svake godine morao smanjiti krajnju potrošnju energije za 1,9 posto. Države članice također bi trebale omogućiti da se najmanje tri posto jav- nih zgrada svake godine obnovi u zgrade s gotovo nultom potrošnjom energije ili zgrade s nultim emisijama. Direktivom će biti utvrđeni i novi zahtjevi za učinkovite sustave centraliziranoga grijanja. Parlament je usvojio zakon s 471 glasom za, 147 glasova protiv i 17 suzdržanih. Prije nego što stupi na snagu, zakon mora potvrditi i Vijeće ministara. ■

PREDSTAVLJANJE PROJEKATA GOSPODARENJA OTPADOM NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Predstavnici Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost sudjelovali su 10. srpnja 2023. na tematskoj sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalma- tinske županije, na kojoj se raspravljalo o gospodarenju otpadom i o Centru za gospodarenje otpadom Lečevica. Sjed- nicu je uvodnim predavanjem otvorio Mirko Budiša, zamjenik direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovi- tost, koji je istaknuo važnost sustavno- ga gospodarenja otpadom u postizanju okolišnih ciljeva, među kojima je naj- važniji uspostavljanje cirkularne ekono- mije. Istaknuo je kako je u lipnju 2023. donesen Plan gospodarenja otpadom 2023. – 2028. kojim su postavljeni još ambiciozniji ciljevi za ponovnu uporabu i popravak proizvoda, odnosno uporabu recikliranjem. Do 2025. trebalo bi biti reciklirano 55 posto mase komunalnoga otpada, do 2030. 60 posto, a do 2035. čak 65 posto. U Hrvatskoj je zasad reci-

klirano oko 32 posto otpada, i to domi- nantno u sjevernijim dijelovima zemlje. Potrebno je znatno povećati opseg opo- rabe, za što je preduvjet učinkovito od- vojeno prikupljanje otpada.

Na području Splitsko-dalmatinske župa- nije već su provedeni ili je u tijeku proved- ba brojnih projekata s tim ciljem: od na- bave komunalne opreme pa do izgradnje reciklažnih dvorišta, pretovarnih stanica i centra za gospodarenje otpadom.

Prilikom predstavljanja projekata gos- podarenja otpadom na području Split- sko-dalmatinske županije, Budiša je spo- menuo 26,7 milijuna eura koje je Fond uložio u sanaciju raznih odlagališta te još 42,8 milijuna eura koji su povučeni iz EU-a za sanaciju Karepovca. Informiranje odnosno edukacija ključni su za održivo gospodarenje otpadom jer sve počinje i završava odlukom pojedinca.

Kako bi pojedinci dobili priliku odvojeno prikupljati otpad, njihove lokalne jedi- nice trebaju ih motivirati, ali im i pružiti odgovarajuću infrastrukturu, za što če- sto koriste programe Fonda ili EU-ove fondove. Upravo zato su svi prisutni sa zanimanjem slušali o programima za 2023. Aleksandra Čilić, načelnica Sekto- ra za zaštitu okoliša, predstavila je pro- grame iz područja zaštite okoliša i priro- de, a težište je bilo na osam trenutačno otvorenih poziva. Načelnica Sektora za EU fondove Maja Feketić najavila je programe financiranja nacionalne kom- ponente EU-ovih projekata i istaknula kako su trenutačno otvoreni i pozivi za projekte sprječavanja otpada od hrane, ali i za sufinanciranje izrade pilot-proje- kata vezanih uz iskorištavanje energet- skoga potencijala otpada kao resursa. Nakon toga je Sanja Jelačić, voditeljica Posredničkog tijela razine 2, predstavila i javne pozive iz Nacionalnog plana opo- ravka i otpornosti, najavivši financiranje uspostave centara za ponovnu upora- bu, postrojenja za obradu i recikliranje

KRATKE VIJESTI

građevnoga i glomaznoga otpada te za izgradnju i/ili nabavu opreme kojom se potiče recikliranje. ■

CJELOVITA OBNOVA SPECIJALNE BOLNICE ZA PLUĆNE BOLESTI U ZAGREBU

Potpredsjednik Vlade, ministar Branko Bačić, državni tajnik u Ministarstvu zdravstva Tomislav Dulibić i gradonačelnik Grada Zagreba Tomislav Tomašević 27. srpnja 2023. obišli su radove na cjelovitoj obnovi Specijalne bolnice za plućne bolesti Rockefellerova. Riječ je o projektu obnove ukupne vrijednosti 5,2 milijuna eura, koji se financira iz Fonda solidarnosti, NPOO-a i Državnog proračuna. Zgrada Specijalne bolnice za plućne bolesti pretrpjela je znatna oštećenja u zagrebačkome potresu na glavnoj i stražnjoj zgradi, a za nosivu konstrukciju utvrđeno je prekoračenje granične nosivosti zidova od obične stare opeke. S obzirom na to da se radi o zgradi javne namjene koja se koristi za zdravstvene djelatnosti, potrebna je cjelovita obnova konstrukcije objekta. Projektirana je na 4. razinu sanacije konstrukcije od potresa te će osim ojačanja obnova obuhvatiti toplinsku izolaciju vanjskih zidova, radove na elektrotehničkim i strojarskim instalacijama, građevinsko-obrtničke radove unutarjih prostora te rekonstrukciju sustava odvodnje. Za glavnog izvođača radova odabrana je građevinska tvrtka *HEDOM d.o.o.* Radovi su počeli u travnju 2023., a očekivani rok završetka je travanj 2024. ■

ZAVRŠENA KONSTRUKCIJSKA OBNOVA ZGRADE GRADSKOG MUZEJA KARLOVAC

Završena je konstrukcijska obnova zgrade Gradskog muzeja Karlovac, za što su s projektiranjem i nadzorom iz Fonda

solidarnosti Europske unije osigurana ukupno 1,44 milijuna eura bespovratnih sredstava. Robert Vodopič, voditelj Odsjeka za pametni grad u karlovačkoj gradskoj upravi, istaknuo je da je konstrukcijska obnova uz ostalo obuhvaćala sanaciju temelja, skidanje žbuke s pročelja i izvedbu nove, sanaciju zidova od prodora vlage, demontažu kamenoga poda i ponovno polaganje kamenih ploča, uklanjanje postojećega vijenca i izvedbu novoga te demontažu konstrukcije krova i izvedbu novoga. Ravnateljica Muzeja grada Karlovca Hrvojkica Božić rekla je da se intenzivno radi na izradi novoga stalnog muzejskog postava.

Grad Karlovac ukupno je iskoristio svih deset milijuna eura osiguranih iz Fonda solidarnosti EU-a radi konstrukcijske obnove zgrade Gradskog muzeja, zgrade KAMOD-a, male zgrade gradske uprave, Hrvatskog doma te obiteljske kuće književnika Stjepana i Slavka Mihalića. Svi objekti koje je Karlovac kandidirao za financiranje iz Fonda solidarnosti za konstrukcijsku obnovu su gotovi ili pri kraju. Postav Muzeja bit će u njegovoj zgradi, a uredi dijelom u zgradi KAMOD-a, gdje će biti i konzervatori. Kuća obitelji Mihalić konstrukcijski je obnovljena i bit će na raspolaganju Gradskoj knjižnici *Ivan Goran Kovačić* i Matici hrvatskoj. Svi objekti u cijelosti bi trebali biti obnovljeni za dvije godine sredstvima iz Državnoga proračuna. Hrvatski dom bi koristile udruge s područja neovisne kulture. ■

POČELA GRADNJA 27 OBITELJSKIH KUĆA U DRŽAVNOME VLASNIŠTVU NA POTRESOM POGOĐENIM PODRUČJIMA

U sklopu projekta "Uklanjanje i izgradnja zamjenskih stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske na potresom pogođenim područjima Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije", financiranog sredstvima iz Europskog

fonda za regionalni razvoj, krajem srpnja 2023. počela je gradnja 27 zamjenskih obiteljskih kuća na području Gline, Donjih Kukuruzara, Dvora, Hrvatske Kostajnice i Sunje. Obiteljske kuće u vlasništvu Republike Hrvatske grade se kao zamjenske stambene jedinice za korisnike državne imovine koji imaju pravo na stambeno zbrinjavanje, a koji su živjeli u kućama koje su stradale u potresu te su predviđene za uklanjanje. Devet zamjenskih obiteljskih kuća gradi se na području Gline, devet na području Donjih Kukuruzara i Dvora te devet na području Hrvatske Kostajnice i Sunje. U sklopu projekta grade se klasične obiteljske kuće zidane gradnje, a dio kuća gradit će se montažnom konstrukcijom C profila visoke otpornosti na potresna djelovanja. Veličina kuća odgovara broju članova obitelji korisnika: jedan do dva člana 55 m², tri do četiri člana 70 m² te pet i više članova 85 m². Ugovoreni izvođači radova za izgradnju zamjenskih kuća su *Telur d.o.o.* i *Građevinar – obrt za građevinarstvo*, a stručni nadzor nad izvođenjem građevinskih radova provodit će *KOPIMA d.o.o.* i *BROD – PROJEKT d.o.o.* Vrijednost radova za izgradnju 27 zamjenskih obiteljskih kuća je 3,3 milijuna eura, a predviđeni rok za završetak gradnje je do kraja 2023.

U sklopu toga projekta na području Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije gradit će se ukupno 55 zamjenskih obiteljskih kuća, dakle još 28 po završetku postupka nabave na području Petrinje, Gline, Krnjaka, Vojnića i Tušilovića.

Na potresom pogođenome području sredstvima iz Državnog proračuna trenutno se gradi 155 zamjenskih obiteljskih kuća, a uskoro bi trebala početi i gradnja dodatne 72 kuće (14 do kraja srpnja 2023. te još 58 po završetku postupka nabave).

Završeni su radovi obnove na ukupno 9456 obiteljskih kuća i zgrada. ■